

NIET VOLDOENDE.

Het zou wat praematuur zijn nu reeds de groote rij van beschouwingen te openen, waartoe het belangrijke rapport der blijvende commissie voor het praktische en het aanvullende geneeskundig onderwijs zal aanleiding geven, maar wel vraag ik de vrijheid een zacht woord van protest te uiten tegen de wijze, waarop daarin de artsen-cursussen van Rotterdam werden besproken en waarin ik een, misschien verklaarbare, bescheidenheid van het Rotterdamsche lid dier commissie heb meenen te ontdekken. Outsiders zouden daaruit kunnen afleiden, dat deze van niet veel beteekenis zijn geweest, terwijl ik die hen al de vijf jaren van hun bestaan heb gevolgd het recht meen te hebben te verklaren, dat zij niet *nut*, tout court, maar buitengewoon veel nut hebben gesticht. Niet slechts voor mij, die, al heb ik het onschatbare voorrecht gehad ROSENSTEIN in zijn beste jaren te Leiden te hooren, in den voor-antiseptischen tijd ben opgevoed, maar ook voor de vele jongeren, die met mij in steeds toenemend aantal aanwezig waren.

Wat natuurlijk niet wegneemt, dat met geld alles nog veel beter kan worden.

Oud-Beijerland, 8 Februari 1909.

J. F. PH. HERS.

GENEESKUNDIGE NOMENCLATUUR.

Naar aanleiding van het artikel *Bijdrage tot de kennis van morbus BAMBERGER (polyserositis)* door P. G. J. DUKER, voel ik mij gedrongen tot de volgende opmerking. Het komt mij voor, dat aan het geval, door collega DUKER beschreven onder den naam van morbus BAMBERGER of polyserositis, een naam gegeven is, die verwarring stichten moet en die niet meer van onzen tijd is. Een gewoon mensch zou in zoo'n geval met een positieve reactie volgens VON PIRQUET spreken van *chronische tuberculose der sereuse vliezen*.

Wanneer een patiënt lijdende is aan tuberculose van verschillende gewrichten, dan zal het niemand in de gedachte komen om te spreken van polyarthritis, doch zal hij spreken van tuberculose der gewrichten en deze laatste met name noemen.

Collega DUKER schrijft: „Wat de oorzaak der polyserositis betreft, blijkt er in zeer vele gevallen bij de lijkopeningen of tijdens het leven tuberculose te worden gevonden”.

Naar mijn ervaring te oordeelen zijn gevallen van polyserositis op tuberculeuzen bodem volstrekt niet zeldzaam.

De beschrijving van het geval levert alleen een bewijs te meer voor de grillige veranderingen, die de zeer chronische tuberculose in verschillende weefsels kan teweegbrengen. Het wordt tijd, dat er gebroken wordt met de gewoonte om aan elke grill der tuberculose den naam te binden van mijnheer X, Y of Z. Slechts daar, waar de aetiologie niet doorgrond kan worden, is een naam als polyserositis nog gerechtvaardigd. Voor de overige gevallen, welke zooals collega DUKER zelf zegt veelal door tuberculose veroorzaakt worden, dient men aan het aetiologisch moment de hoofdplaats in te ruimen in de nomenclatuur. Dat BAMBERGER in 1872 als peetvader aan dit symptomcomplex der tuberculose den naam van polyserositis gaf, is hem niet ten kwade te

duiden. Hij toch wist, blijkens het door DUKER geschrevene, niets van de aetiologie af.

Vooraf met het oog op de waarde van de geneeskundige statistiek is het wenschelijk, dat namen als polyserositis zonder meer uit onze nomenclatuur verdwijnen.

Geldermalsen, 7 Febr. 1909.

F. M. G. DE FEYFER.

ARTSENCURSUS TE GRONINGEN.

De ondergeteekenden zullen op *Zaterdag* 1, 8, 15 en 22 Mei; 5, 12, 19 en 26 Juni a. s. voordrachten en demonstraties houden voor heeren artsen in hun klinieken in het Algemeen-Provinciaal- Stads- en Academisch ziekenhuis te Groningen van 1½—4½ uur des namiddags. Zij die daaraan wenschen deel te nemen, worden bij deze uitgenoodigd zich vóór 15 April aan te melden bij den tweeden ondergeteekende (Oude Boteringestraat 44, te Groningen).

C. F. A. KOCH.

G. C. NIJHOFF.

DE ENQUÊTE DER NEDERLANDSCHE ORTHOPAEDISCHE VEREENIGING.

Van honderd collega's mocht ik antwoord ontvangen op het door de Ned. orthopaedische vereeniging rondgezonden schrijven. Bij deze honderd antwoorden zijn een belangrijk aantal, die melding maken van massagebehandeling door niet-geneesheeren met schadelijken afloop.

Het zou zeer te betreuren zijn, als de poging der Ned. orthopaedische vereeniging om een goed rapport samen te stellen mislukte.

Aan alle collega's wordt nogmaals vriendelijk verzocht hun ervaringen op dit gebied mede te deelen.

Amsterdam, 9 Februari 1909.

J. A. VAN DEN BROECKE, *secretaris*.

BERICHTEN.

BUITENLAND

BERLIJN. — **Het Virchow-gedenkteeken.** Na overleg tusschen de commissie voor het gedenkteeken en den beeldhouwer FRITZ KLIMSCHS heeft het oorspronkelijke tweede ontwerp zoodanige wijzigingen ondergaan, dat ook de keizer het heeft goedgekeurd, zoodat het gedenkteeken eindelijk op den *Karlsplatz* zal verrijzen (*Berl. klin. Wochenschr.*). Het had nog slechts een 12 jaren overleggens behoeven te kosten, dan had de onthulling tegelijk met het geboorte-eeuwfeest kunnen plaats hebben.

— **Geneeskundige voorjaars- en studiereis.** De commissie voor geneeskundige voorjaars- en studiereizen heeft voor dit jaar een reis van 20 dagen ontworpen voor 150 heeren en 30 dames, aanvangende na afloop van het Duitsche chirurgencongres te Berlijn en loopende over Weenen, Venetië, Florence, Rome, Napels, Pompeji, Capri, Livorno, Genua, Nervi,